

УДК 658:504.6

Дуднікова І.І.

Доцент, завідувач кафедри екології,
Європейський університет (Україна, Київ)
E-mail: aspirant@kyiv.e-u.in.ua

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ

В статті дається аналіз становлення і розвитку екологічного менеджменту, в основі якого дотримання вимог екологічної безпеки, проведення ефективних і комплексних заходів щодо раціонального використання природних ресурсів; законодавчих функцій та виконавчих функцій менеджменту екологічного контролю. Початковим етапом розроблення методології екологічного менеджменту можна вважати розроблений Британським інститутом стандартизації у 1992 р. стандарт у галузі систем екологічного менеджменту BS 7750 (Specification for Environmental Management System). В статті до екологічного менеджменту віднесено і проблеми екологічних вимірів людського буття, які мають сьогодні глобальний характер.

Ключові слова: екологічний менеджмент, правові засади, екологічна безпека, раціональне використання природних ресурсів, законодавчі функції, екологічний контроль, виконавчі функції, екологія людини

Актуальність

Екологічний менеджмент (англ. management - керування, організація) - цілеспрямована, свідома діяльність, пов'язана з розробленням, запровадженням, реалізацією, контролюванням різноманітних заходів природоохоронного характеру, які повинні забезпечити раціональне використання і збереження природних ресурсів, дотримання екологічної безпеки. Екологічна безпека – це стан навколишнього середовища у межах світового господарства, у країні загалом та в окремих регіонах і на підприємствах, що не загрожує здоров'ю населення у процесі праці та життєдіяльності. Головною метою екологічного менеджменту є реалізація законодавства, контроль за дотриманням вимог екологічної безпеки, забезпечення проведення ефективних: комплексних заходів щодо раціонального використання природних ресурсів, досягнення узгодженості дій державних громадських органів у галузі охорони навколишнього середовища. Функція екологічного менеджменту — вид діяльності, зумовлений необхідністю розподілу праці та спеціалізацією у сфері управління з метою ефективного розв'язання комплексу екологічних проблем. Сутність менеджменту екологічного контролю в галузі охорони навколишнього середовища полягає у виконанні функцій регулювання, нагляду, прогнозування, планування, програмування, інформування, експертизи, досліджень, контролю та інших видів виконавчо-розпорядчої діяльності.

Мета дослідження: проаналізувати сутність менеджменту екологічного контролю; обґрунтувати сутність Закону „Про охорону природного середовища”; розкрити сутність екологічних прав громадян; визначити законодавчі функції менеджменту екологічного контролю; визначити виконавчі функції менеджменту екологічного контролю; виявити проблеми екологічних вимірів людського буття, які мають сьогодні глобальний характер.

Методологія

Початковим етапом розроблення методології екологічного менеджменту можна вважати розроблений Британським інститутом стандартизації у 1992 р. стандарт у галузі систем екологічного менеджменту BS 7750 (Specification for Environmental Management System). У березні 1992 р. Європейське Співтовариство опублікувало «Вимоги до екоаудитування», підготовлені до п'ятої програми екологічних заходів ЄС, у 1993 р. - «Вимоги до створення Системи екологічного менеджменту й аудитування» (Eco-management and audit Scheme or EMAS). З початку 90-х років ХХ ст. Міжнародна організація із стандартизації (ISO) розробляє і випускає стандарти серії ISO 14000. «Управління навколишнім середовищем». У межах цієї організації екологічні стандарти створюються в Технічних комітетах: ТК 207 «Управління навколишнім середовищем», ТК 146 «Якість повітря», ТК 147 «Якість води», ТК 190 «Якість ґрунту», ТК 176 «Управління якістю і забезпечення якості», ТК 209 «Чисті приміщення і відповідні контрольовані середовища» та ін. Перші стандарти ISO 14000 містять загальні положення управління охороною навколишнього середовища, наприклад ISO 14001. «Системи управління охороною навколишнього середовища. Специфікація з настанови щодо користування» та ISO 14004. «Системи управління охороною навколишнього середовища. Загальні настанови щодо принципів, систем та заходів підтримки».

Обговорення проблеми

Кожна держава піклується про збереження й ощадливе використання і відтворення природних ресурсів, працює над вирішенням протиріччя між потребами суспільства і можливостями природи, займається екологічною освітою і вихованням своїх громадян. Уряди країн виступають як представники народу чи агенти по управлінню охороною природного середовища. В Україні питаннями управління охороною природного середовища займаються державні, законодавчі, виконавчі і судові гілки влади. Конституцією України законодавчі функції з питань охорони природи покладені на Парламент, що здійснює право власності на землю та її надра, ліси, води, рослинний і тваринний світ, інші природні ресурси, розробляє й вдосконалює моніторинг окремих частин біосфери, визначає державну екологічну політику і міжнародне співробітництво в сфері використання ресурсів і охорони навколишнього середовища, здійснює контроль за виконанням природоохоронного законодавства. Прийняті такі закони і кодекси з основних питань природокористування, збереження і відтворення,

а також охорони природи. Урядом покладені обов'язки з охорони окремих частин біосфери на міністерства і державні комітети. Міністерство освіти і науки, Національна Академія Наук керують питаннями впровадження у виробництво передової техніки і технологій в галузі природокористування, збереження і відтворення, а також захисту природних ресурсів. Міністерство екології і біоресурсів користується правом підвідомчого управління і контролю за діяльністю міністерств і відомств, підприємств і організацій в сфері охорони навколишнього середовища. Міністерство геології й охорони надр відповідає за охорону мінерально-сировинних ресурсів, регулює використання й охорону підземних вод. Комітет охорони здоров'я здійснює відомчий контроль за станом природного середовища з огляду охорони здоров'я громадян. Міністерство внутрішніх справ веде нагляд за дотриманням правил охорони атмосферного повітря і водних джерел транспортними засобами і землерийною технікою. Комітет з водного господарства контролює дотримання вимог Водного Кодексу, відповідає за стан охорони водних ресурсів від забруднення, засмічення і виснаження. Комітет з гідрометеорології забезпечує охорону атмосферного повітря від забруднення, проводить фізичне спостереження за станом повітря, водойм і поверхні ґрунту. Вищий нагляд за точністю й однаковим, а також неухильним дотриманням природоохоронного законодавства всіма міністерствами, відомствами, підприємствами й організаціями, контролюючими органами, посадовими особами і громадянами покладений на Генерального прокурора України і підлеглих йому територіальних і природоохоронних прокурорів.

Закон про навколишнє природне середовище встановлює дисциплінарну, матеріальну, адміністративну й кримінальну відповідальність за порушення природоохоронного законодавства, заподіяння шкоди навколишньому середовищу або створення реальної загрози від його заподіяння. Залучення до відповідальності не звільняє винних від відшкодування заподіяної шкоди навколишньому середовищу. Організація менеджменту екологічного контролю регламентується також розроблюваними відповідно до цього Закону земельним, водним, лісовим законодавствами, законодавством про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та іншими юридичними нормами, нормативами і стандартами.

Основним об'єктом менеджменту у галузі екологічної діяльності є навколишнє середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси, як і залучені в господарський обіг, що використовуються в господарстві в даний період (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ, ландшафти та інші природні комплекси). Особливому державному регулюванню підлягають об'єкти історико-культурної спадщини і природно-заповідного фонду. Природний і створений людством матеріальний світ становлять навколишнє середовище, в якому людина як суспільне явище задовольняє

Становлення і розвиток екологічного менеджменту: теоретико-методологічний контекст

свої потреби і, в свою чергу, суттєво впливає на стан довкілля. Навколишнє середовище завжди було необхідною умовою і складовим елементом процесу відтворення матеріальних цінностей, в якому воно одночасно виконувало функції природних ресурсів і життєвого простору. Відтворюючи природні ресурси і навколишнє середовище, суспільство водночас відтворює свої продуктивні сили. Деградація довкілля скорочує забезпеченість виробництва сировиною, ускладнює технологічні цикли і погіршує загальний стан екологічних систем. Державній охороні від негативного впливу несприятливої екологічної обстановки підлягає життя і здоров'я людей.

У галузі охорони навколишнього середовища кожний громадянин має екологічні права і обов'язки. Екологічні права громадян передбачають: безпечне для життя та здоров'я навколишнє середовище; участь в обговоренні проектів законодавчих актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан довкілля та внесення пропозицій до державних і господарських органів з цих питань; участь у розробці та здійсненні заходів щодо охорони природи, раціонального і комплексного використання природних ресурсів; здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів; об'єднання в громадські природоохоронні формування; одержання у встановленому порядку повної та достовірної інформації про стан навколишнього середовища та його вплив на здоров'я населення; участь у проведенні громадської екологічної експертизи; одержання екологічної освіти; подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їхньому здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє середовище.

Гарантія екологічних прав громадян забезпечується: проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього середовища; обов'язковим здійсненням міністерствами, відомствами і підприємствами технічних та інших заходів щодо запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє середовище, виконанням екологічних вимог при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації виробничих і господарських об'єктів; участю громадських об'єднань та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього середовища; здійсненням державного та громадського контролю за додержанням законодавства про охорону природи; компенсацією шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення екологічного законодавства; невідворотністю відповідальності за порушення екологічного законодавства. Участь громадян в управлінні охороною природи і раціональним використанням її ресурсів гарантується державою, а захист їх здійснюється в судовому порядку відповідно до чинного законодавства.

До екологічних обов'язків громадян належать: додержання вимог щодо збереження природи і раціонального використання природних ресурсів; діяльність у галузі екологічної безпеки, додержання природоохоронних

стандартів, норм, нормативів, лімітів, правил, інструкцій та інших законодавчих актів; внесення плати за використання природних ресурсів, за погіршення якості довкілля і штрафів за екологічні правопорушення, компенсація шкоди, заподіяної забрудненням та іншим негативним впливом на навколишнє середовище.

Виконавчі функції менеджменту екологічного контролю

Функції розпорядчо-виконавчих органів управління в галузі охорони навколишнього середовища і раціонального використання природних ресурсів здійснюють Кабінет Міністрів України, виконавчі та розпорядчі органи місцевої влади, а також спеціально уповноважені державні органи. Кабінет Міністрів України у галузі охорони навколишнього середовища: здійснює реалізацію визначеної Верховною Радою України екологічної політики; забезпечує розробку державних, республіканських, міждержавних і регіональних екологічних програм; координує діяльність міністерств, відомств, інших установ та організацій у питаннях охорони природи; встановлює порядок утворення і використання державного позабюджетного фонду охорони навколишнього середовища; встановлює порядок розробки та затвердження екологічних нормативів, лімітів використання природних ресурсів, викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище, розміщення відходів; встановлює порядок визначення плати та її граничних розмірів за користування природними ресурсами, забруднення навколишнього природного середовища, розміщення відходів, інші види шкідливого впливу на нього; приймає рішення про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду державного значення; організовує екологічне виховання та екологічну освіту громадян; приймає рішення про тимчасове зупинення або припинення діяльності підприємств, незалежно від форм власності і підпорядкування, в разі порушення ними законодавства про охорону природи; керує зовнішніми зв'язками в галузі охорони навколишнього середовища.

Екологічний менеджмент - ініціативна й результативна діяльність економічних суб'єктів, спрямована на досягнення їхніх власних екологічних цілей, проектів та програм, розроблених на основі принципів коефективності й екосправедливості. Екологічний менеджмент можна трактувати як екологічно безпечне управління виробництвом, за якого досягається оптимальне співвідношення між екологічними та економічними показниками. Основні цілі й відповідні критерії їх досягнення в екологічному менеджменті пов'язані з процесами постійного поліпшення. Послідовне з року в рік поліпшення має досягатися в усіх екологічно значущих аспектах діяльності економічних суб'єктів. Подібне поліпшення в цілому неможливо імітувати чи фальсифікувати, що створює необхідну основу для оцінки екологічної спроможності економічних суб'єктів. Таким чином, ефективний екологічний менеджмент має забезпечити підприємству кредит довіри у відносинах з усіма заінтересованими в його діяльності сторонами. Саме в цьому полягає основна перевага екологічного менеджменту порівняно з

Становлення і розвиток екологічного менеджменту: теоретико-методологічний контекст

традиційним формальним екологічним управлінням. Екологічний менеджмент можна також трактувати як екологічно безпечне управління сучасним виробництвом, за якого досягається оптимальне співвідношення між екологічними та економічними показниками. Принципи екологічного менеджменту: опора на економічне мотивування; своєчасність розв'язання проблем; відповідальність за екологічні наслідки, що виникають у результаті прийняття управлінських рішень будь-якого рівня; пріоритетність розв'язання екологічних проблем. В Україні лише 1% території – екологічно чисті ареали. Еколого-економічні основи природокористування – організаційні форми, методи і механізми комплексного антропогенного впливу на природні екосистеми з метою підвищення продуктивності земель внаслідок правового регулювання. Мета еколого-економічного підходу як нового наукового напрямку – узгодження економічних (зорієнтованих на збереження цілісності корисних природних екосистем) та економічних (спрямованих на співвмір витрат праці) принципів розвитку системи „природа – виробництво – людина”.

До екологічного менеджменту слід віднести і проблеми екологічних вимірів людського буття, які, маючи сьогодні глобальний характер, не тільки не втрачають своєї значущості, але й продовжують демонструвати зростання власної актуальності. Це зумовлено зростанням всього комплексу глобальних проблем сучасності при провідній ролі екологічної компоненти, відсутністю адекватного розуміння зростаючих загроз існуванню і розвитку людства як єдиного планетарного утворення, а також перспективам антропої ідентичності самої людини; технократичним підходом і не виявленістю принципу гуманізму як системоутворюючого чинника у міждисциплінарному дослідженні феномена взаємозв'язку людини і середовища проживання. Динамізм і складність такого відношення самі по собі часто приводять до того, що часто ті чи інші держави намагаються завуалювати реальну роль тих чи інших держав і соціальних груп у збільшенні екологічних ризиків і зисків, які вони наносять людині і оточуючому середовищу. В той же час є спроби надати своїм національним чи регіональним формам природокористування виключно фундаментальне значення. З іншої сторони, є спроби надати своїм національним чи регіональним формам природокористування виключне, фундаментальне значення. Крім того, залишаються дискусійними питання вирішення суперечностей між суспільством і природою, людиною і біосферою, у тому числі «стійкого розвитку».

Тому екологія людини є перспективним напрямком міждисциплінарного синтезу та організації наукового знання у вирішенні глобальних проблем техногенно-інформаційної цивілізації. Хоча проблема екології людини знаходиться у просторі наукового знання присвячено багато робіт як зарубіжних, так і вітчизняних, все ж таки уявлення про предметну сферу екології людини досліджені не в достатній мірі, що приводить часто до підміни об'єкта вивчення. Багато досліджень обмежуються аналізом

екологічної ситуації, що склалася, і не приділяють уваги передумовам і причинам зростання екологічної загрози, не бачать причин виходу з кризи. Певним методологічним недоліком слід вважати абстрактний аналіз біосфери поза теоретичного осмислення закономірностей розвитку і функціонування її біоти як головного системоутворюючого чинника, так як такий варіант інтерпретації виключає можливість правильного освідомлення тих змін, які вносить людська діяльність у тканину біосферних явищ. Крім того, і саму людину як суб'єкта і об'єкта екологічних відносин при аналогічному розгляді редукують до досить вузького набору якостей, за межами яких залишаються істотні характеристики його буття. Не викорінений і технократичний підхід, який проблему виживання людства і окремого індивіда пов'язує з кардинальними трансформаціями (у кращому випадку) антропоїдності.

В екології людини як цілісній світоглядній системі людина трактується цілісно, у взаємозв'язку суперечливих сторін її внутрішньої природи з об'єктивними умовами життя, середовищем проживання у всій багатоманітності. Першопричиною екологічних колізій є внутрішня суперечливість самої природи людини, що створює можливість розузгодження її біологічних, соціальних і душевно-духовних начал. В основі екології людини – кореляція між образом самої людини і цінністю середовища проживання; процесом росту автономності технічної реальності і рівнем пригнічення природно-натурального не тільки поза сферою людини, але і в самій людині, що приводить до пониження ролі чуттєво-емоційної сфери та інтуїтивно-творчих здібностей людини з загрозою втрати антропоїдності. Екологія людини виступає важливою сферою, в якій основна роль приписується людині, формуванню її цілісності при провідній ролі духовно-моральних начал, які можуть стати гарантом оздоровлення екологічного середовища, екології людини, екології душі, як такі, що адекватно відображають динаміку взаємовідносин людини і біосфери. Поновленими рисами сучасного гуманізму є цінність цілісної людини, що являє собою обов'язок зберегти власну антропоїдність, яка є умовою існування людини і біоти. Гуманістичні виміри екології людини в умовах глобальної трансформації можуть сформуватися в умовах цивілізації культури чи культури цивілізації, в основі якої формування нової культури і нової цивілізації, критерієм яких може бути тільки новий гуманізм.

В умовах глобальної трансформації поглиблюються тенденції взаємозв'язку біогенези і соціогенези під впливом людини як суб'єкта екологічних відносин, які ввійшли у стан гострої кризи: 1) змінюється співвідношення різних видів і форм розвитку у природному середовищі, розсуваються межі прогресивної і регресивної еволюції, деформуються темпи і спрямованість процесів в неорганічному і органічному світі; 2) порушується природна єдність всіх геосфер планети через постійні збурення, які відбуваються в атмосфері, гідросфері, педосфері і частині літосфери; 3) істотно трансформуються і послабляються всі функції біоти: енергетична,

середовища, концентраційна, транспортна, деструктивна, системо утворююча і не зворотно видозмінюються прояви законів розвитку і функціонування екосистем і біосфери в цілому. Все це виявляє рубіжність сучасної епохи і ставить людство перед необхідністю радикального перегляду стратегії життя. Фундаментальною і глибинною причиною екологічних колізій являється внутрішня диференційованість самої природи людини як біологічної, соціальної і духовної істоти, системна триєдність якої може бути підірвана неймовірним розвитком однієї сторони на шкоду іншим і за рахунок інших. Трансформоване людиною оточуюче середовище у сукупності потоків абіотичних, біотичних, антропних і соціально-техногенних прискорено його виводить з поля притягіння аттрактора, який сприяв процвітанню людини і природи і перетворив їх в об'єкт все збільшуючого зворотного впливу. Останнє сприяло загрози своєї антропної ідентичності, що проявляється в денатуралізації, тобто деструкції біологічних механізмів відтворення нормального життя, яке в сукупності з такими явищами, як де соціалізація, зверх соціалізація, деіндивідуалізація і деспіритуалізація, свідчить про тотальну кризу сучасної людини. Тільки система світоглядних переваг і смислів, що формують пріоритети загального над частковим, творчого над профанним, етичного над прагматичним, духовного над матеріальним на сонові системо утворюючого принципу нового гуманізму, що виходить з визнання цінності людини як цілісності (мікрокосму), і тільки провідна роль духовності як синтезу, збереженню і удосконалення життя у змозі змінити масову поведінку людей і орієнтувати їх у сторону стійкого розвитку і коеволюційного майбутнього. Всі інші спроби вирішити екологічну проблему крім внутрішнього перетворення людини являються нереальними і нездійсненними. Як свідчить аналіз, *сьогодні необхідні інші парадигми життя, що переоцінюють по-новому значення суб'єктивності і місця людини у біосфері і космосі, співвідношення духовного і матеріального, інтелектуального і емоційного, чуттєвого і вольового, освітянського і виховного процесів, традиційного та інноваційного, індивідуального і суспільного, культурного і цивілізаційного.*

Перспективи подальших наукових досліджень – аналіз правових засад екологічного менеджменту; вивчення зарубіжного досвіду економіко-правових засад екологічного менеджменту.

Список використаних джерел

1. Анфилд Р. Этика экологической ответственности // Глобальные проблемы и общечеловеческие ценности. – М.: Прогресс, 1990. – С. 203-218.
2. Бек У. Общество риска. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.
3. Кисельов М.М., Канак Ф.М. Національне буття серед екологічних реалій. – К.: Тандем, 2000. – 320 с.
4. Толстоухов Анатолий. Глобалізація. Влада. Екомайбутнє. К.: Вид. ПАРАПАН, 2003. – 308 с.
5. Кисельов М.М. Екополітичні зрізи глобалізації // Практична філософія. – 2002. - №1. – С.111-122.

References

1. Anfield, R. Etika ekologičeskoj otvetstvennosti//Global'nye issues & obščelovečeskie cennosti. – M.: Progress, 1990. – P. 203-218.
2. Back, Y. In the Obščestvo line. – M.: Progress-Tradiciv, 2000. – 384 p.
3. Kiselev, M., Kanak F. National being among the ecological realities. – K.: Tandem, 2000. – 320 s.
4. Anatolij Tolstoukhov. Globalization. Power. Ekomajbutnk. Ps: Look. PARAPAN, 2003. – 308 pp.
5. Kiselev, M. Ekopolitični sections of globalization//Practical philosophy. – 2002. - №1. – S. 111-122.

Дудникова И.И., доцент, заведующая кафедрой экологии, Европейский университет (Украина, Киев), E-mail: aspirant@kyiv.e-u.in.ua

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО МЕНЕДЖМЕНТА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЙ КОНТЕКСТ

В статье дается анализ становления и развития экологического менеджмента, в основе которого выполнение требований экологической безопасности, проведение эффективных и комплексных мероприятий рационального использования природных ресурсов; законодательных и исполнительных функций менеджмента экологического контроля. Начальным этапом разработки методологии экологического менеджмента следует считать разработанный Британским институтом стандартизации в 1992г. стандарт в отрасли систем экологического менеджмента BS 7750 (Specification for Environmental Management System). В статье к экологическому менеджменту отнесены и проблемы экологических измерений человеческого бытия, которые имеют сегодня глобальный характер.

Ключевые слова: экологический менеджмент, правовые основы, экологическая безопасность, рациональное использование природных ресурсов, законодательные функции, экологический контроль, исполнительные функции, экология человека

DUDNIKOVA I.I., Associate Professor, Head of the Department of Ecology, European University (Ukraine, Kyiv), E-mail: aspirant@kyiv.e-u.in.ua

FORMATION AND DEVELOPMENT OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT THEORETICAL AND METHODOLOGICAL CONTEXT

The article analyzes the formation and development of environmental management, based on compliance with the requirements of environmental safety, carrying out effective and comprehensive measures of rational use of natural resources; legislative and executive functions of Environmental Management. The initial stage of development of the methodology of environmental management should be considered as developed by the British Standards Institute in 1992. Standard defined as the branch of environmental management systems BS 7750 (Specification for Environmental Management System). The article referred to the environmental management problems and environmental dimensions of human existence, which now have a global character. Analyzes that environmental management - proactive and productive activities of economic entities aimed at achieving their own environmental objectives, projects and programs developed on the basis of eco efficiency and eco justice. Environmental management can be seen as an environmentally safe production management, which is achieved by the optimal balance between environmental and economic performance. To include environmental

Становлення і розвиток екологічного менеджменту: теоретико-методологічний контекст

management and environmental dimensions of the problem of human existence, which, having now global, not only do not lose their value, but also continue to show growth in their own relevance. It is noted that in the global transformation of the relationship deepened trends biogenesis and sotsiogeneza influenced human subjects ecological relationships that went into a state of acute crisis: 1) changing the ratio of different types and forms of the natural environment, apart boundaries of progressive and regressive evolution, pace and direction of deformed processes in inorganic and organic world; 2) disrupted the natural unity of all the world through the geosphere constant disturbance that occur in the atmosphere, hydrosphere, lithosphere pedosferu and part; 3) substantially transformed and weakened all the features biota: energy, environment, concentration, transport, destructive, creating systems and not backward modified manifestations of the laws of development and functioning of ecosystems and the biosphere as a whole. This shows modern era and puts mankind the necessity of radical revision strategy of life. Therefore, human ecology is a promising area of interdisciplinary synthesis and organization of scientific knowledge in solving global problems technogenic information civilization. The analysis shows that today more necessary paradigm of life that overestimate the value of a new subjectivity and man's place in the biosphere and outer space, the ratio of the spiritual and material, intellectual and emotional, affective and volitional, educational and training process, traditional and innovative, individual and social, cultural and civilization.

Key words: *environmental management, the legal framework, environmental security, sustainable use of natural resources, the legislative power, environmental control, executive function, human ecology.*

*Рекомендовано до публікації докт. філософ.наук Воронковою В.Г.
Дата надходження рукопису 05.05. 2014 року*